

ЗУСТРІЧ ЗІ СЛОВАЦЬКИМИ ВЧЕНИМИ

22 листопада 2012 р. в Національному музеї літератури України відбулася зустріч із відомими вченими, громадськими й культурними діячами Словаччини Ю. Бачею та М. Мушинкою, організована співробітниками музею разом з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. У вступному слові директор Інституту літератури акад. *М. Жулинський* наголосив на важливій ролі і Ю. Бачі, і М. Мушинки не лише на ниві української літератури. Саме такі особистості, як вони, зробили безцінний внесок у справу відродження української державності.

У своєму виступі *Ю. Бача* – літературознавець, публіцист, громадський діяч – розповів про перебування в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка в 1956–1960 рр. та захист кандидатської дисертації 13 травня 1960 р. Згадав також про зустрічі з шістдесятниками, зокрема В. Стусом. За словами Ю. Бачі, він не одразу зрозумів його погляди, особливо різкої, як на той час, критики соціалістичної системи, бо вірив у т. зв. “соціалізм із людським обличчям”. Ю. Бача говорив про еволюцію власних ідеологічних поглядів, зміну деяких світоглядних позицій. 20 травня 1966 р. під час участі в міжнародній науковій конференції “Про розвиток української новели” (Ужгород) учений перевіз через кордон рукопис книги І. Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація?”. Так увесь світ зміг познайомитися із забороненим в СРСР твором. За цей учинок у 1973 р. Ю. Бача був засуджений на 3, а згодом на 4 роки, що на довгий час викреслило його із суспільного життя Словаччини.

Перед учасниками зустрічі виступив і *М. Мушинка* – фольклорист та українознавець русинського походження, член Національної академії наук України, почесний доктор Національного університету “Острозька академія”. Прикметно, що долі обох діячів надзвичайно схожі. М. Мушинку також було звільнено з посади й усунуто від науково-педагогічної діяльності на 10 років (змушений був працювати пастухом і кочегаром). Як і Ю. Бача, він навчався в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Та через контакти з членами дисидентського руху був висланий з СРСР. Лише 1990 р. вченого було реабілітовано, і він повернувся до викладацької роботи у Пряшівському університеті. За останні два десятиліття обидва вчені змогли надолужити втрачений час: написали чимало наукових розвідок, художніх творів, спогадів про тих людей, з якими їм довелося зустрітися у своєму житті.

Численні запитання аудиторії засвідчили великий інтерес до життєвого і творчого шляху Ю. Бачі та М. Мушинки.

Генеральний директор Національного музею літератури України *Г. Сорока* подякувала гостям за цікаві виступи й за їхній внесок у розвиток української науки, культури та духовності, а також за передані книжки, машинописи, часописи. Завершуючи вечір, акад. *В. Дончик* згадав про діяльність української інтелігенції в 1960–1980-ті рр. аж до здобуття Україною незалежності. Підсумовуючи, якою важливою для України була діяльність і Ю. Бачі, і М. Мушинки, він висловив жаль з приводу того, що сьогодні українці здають ті національні позиції, які так непросто завойовувалися впродовж не одного десятиліття.

Отримано 30 листопада 2012 р.

Світлана Луцій
м. Київ